

Информация за финансиран на проект

Наименование на конкурса:
Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2021 г.
Основна научна област:
Медицински науки /Невронауки/
№ на договор:
КП-06 ПН53/23
Начална дата на проекта и срок на договора:
36 месеца
Заглавие на проекта:
Биомаркери за диференциална диагноза, прогресия и прогнозиране на невродегенеративни заболявания, протичащи с деменция с ранно начало, и съдово когнитивно нарушение.
Базова организация:
Медицински университет – София, България
Партньорски организации:
Ръководител на научния колектив (академична длъжност, научна степен, име):
акад. Лъчезар Динчов Трайков, дмн
Общ размер на договореното финансиране:
120 000 лв.

Резюме на проекта (до 1 стр. в рамките на полето по-долу):

Основната цел на това проучване е да се приложи мултидисциплинарен подход с идентифициране и проследяване на група от пациенти с невродегенеративни заболявания, протичащи с деменция с ранно начало и съдово когнитивно нарушение за установяване на чувствителни клинични, невропсихологични, биохимични, васкуларни и невроизобразяващи биомаркери за ранна диагноза и диференциална диагноза, както и оценка на прогресията и прогнозиране на тези заболявания. **Задачи:** 1. Изясняване на когнитивния профил в стадия на леко когнитивно нарушение и лек дементен синдром при пациенти с болест на Алцхаймер (БА) с ранно начало, Фронтотемпорална деменция (ФТД) и съдово когнитивно нарушения (СКН), в сравнение със здрави възрастни и лонгитудинално проследяване на когнитивния и поведенчески профил с развитието на болестта при тези пациенти. 2. Установяване последователността на поява на дефицита в различните когнитивни области при различните невродегенеративни заболявания и СКН. 3. Изследване на нивата на ликворни и кръвни биомаркери при различните пациенти с БА с ранно начало, ФТД и СКН. 4. Изследване на невроизобразяващи маркери при пациенти с БА с ранно начало, ФТД и СКН. 5. Изследване и лонгитудинално проследяване на връзката между биохимичните маркери и невроизобразяването при БА с ранно начало, ФТД и СКН. 6. Изследване и лонгитудинално проследяване на връзката между биохимични и невроизобразяващи маркери и когнитивния и поведенчески статус при пациенти с БА с ранно начало, ФТД и СКН. 7. Създаване на база данни и биобанка за кръвни и ликворни биомаркери при пациенти с БА с ранно начало, ФТД и СКН в България.

Научна идея или работна хипотеза: Ние формулираме хипотезата за съществуване на специфични клинични, невропсихологични и невроизобразяващи показатели, в съчетание с кръвни и ликворни биомаркери за възможно най-ранно разпознаване и разграничаване на пациенти с БА с ранно начало и ФТД от СКН, както и за прогнозиране и оценка на прогресията на подкоровите мозъчно-съдови и невродегенеративни заболявания. Натрупват се все повече данни, че мозъчно-съдовите заболявания (МСБ) допринасят значително за развитието и прогресията на дементния синдром и са често съпътстващи различните невродегенеративни заболявания. Така в последните години концепциите за чиста съдова и чиста дегенеративна деменция се заменят със схващането, че при много пациенти има спектър от невродегенеративни и съдови процеси. Това пряко отразява срещаните трудности при разграничаването на синдроми на деменция при БА, ФТД и МСБ, особено в ранната фаза, поради клиничното припокриване при представянето им.

Методи: Изследваните лица ще са кохорта от 115 мъже и жени - 75 с когнитивни нарушения (включващи 25 болни с болест на Алцхаймер с ранно начало, 25 пациента с фронтотемпорална деменция и 25 болни със съдово когнитивно нарушение) и 40 здрави контроли. При всички пациенти ще се проведе подробно клинично, невропсихологично и невропсихиатрично изследване и лонгитудинално проследяване след първата и втората година; ще се изследват биомаркери от периферна кръв и ликвор и ще се проведе невроизобразяване.

Очаквани резултати: 1. Идентифициране на ликворни и кръвни биомаркери за прогнозиране и оценка на прогресията при пациентите с БА с ранно начало, ФТД и СКН; 2. Изясняване на ролята на различните съдови рискови фактори и съдови биомаркери в развитието на когнитивни нарушения при БА, ФТД и МСБ, което ще подпомогне диференциалната диагноза на заболяванията. 3. Определяне на взаимовръзките между увредите на специфичните невроанатомични структури и когнитивните и поведенческите нарушения при пациентите с цел установяване на методи за прогнозиране на състоянието; 4. Определяне на корелация между ликворните и кръвни биомаркери и увредите на специфичните невроанатомични структури; 5. Определяне на молекулярни и патофизиологични механизми при прогресия на подкоровите мозъчно-съдови и невродегенеративни заболявания; 6. Определяне на прогностични оценки при различните подкорови мозъчно-съдови и невродегенеративни заболявания. Настоящото проучване ще предостави достатъчно сензитивен мултидисциплинарен подход за разграничаване на невродегенеративни заболявания, протичащи с деменция и СКН в ранна фаза както и оценяване на прогресията и прогнозата на едни от най-значимите невродегенеративни и подкорови мозъчно-съдови заболявания. Правилното диагностициране на типа деменция в ранната фаза е особено важно в епохата, когато усилията са насочени към разработване на модифициращи болестта терапии и към подобряване на грижите за тези пациенти.

Членове на научния колектив

<i>Организации/участници¹</i>	<i>Бележка²</i>
<i>Базова организация:</i>	
Медицински университет - София, България	
<i>Ръководител на научния колектив</i>	
акад. Лъчезар Динчов Трайков, дмн	
<i>Участници:</i>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. доц. д-р Шима Мехрабиан-Спасова, дмн 2. доц. Маргарита Радославова Райчева, дп 3. доц. д-р Мария Иванова Петрова, дмн 4. д-р Явор Емилиянов Желев, дм 5. д-р Силвия Петрова Скелина, дм 6. д-р Ирена Борисова Дрехарова-Кирева 7. д-р Дияна Стефанова Бележанска-Оджакова 8. проф. Геновева Атанасова Начева, д-р 9. Елена Божидарова Кръчмарова, д-р 	Постдокторант Докторант Докторант Постдокторант
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	
<i>Партньорска организация:</i>	
<i>Участници:</i>	

¹ Отбележете академичната длъжност и научната степен на всеки участник. В тази таблица не се изискват подписи.

² Отбележете дали участникът в колектива е учен, млад учен, постдокторант, докторанти или студенти, пенсионер или учен от чужбина.